

Pozor – pacient není lékař!

Při svých nečetných cestách, kdy jsem převážen autem odněkud někam, jsem si všiml, že protijedoucí řidiči na sebe občas mrkají. Tedy, ne ti řidiči, to by nebylo postřehnutelné. Mrkají na sebe jejich auta. Obvykle využívají této komunikace, aby si v rámci stavovské řidičské solidarity sdělili, že za příští zatačkou se krčí radar měřící rychlost nebo dopravní policista měřící totéž a ještě něco navíc.

Takových profesně solidárních komunikací existuje asi mnohem víc. Neomezují se na dopravní provoz. Možná si číšnice v hospodách označují hosty, aby upozornily kolegu, že ten či onen je lakomec šetřící na dýšku nebo znalec s oblibou sekýrující kvůli křtěnému vínu. Z literatury znám historky o hotelových vrátných, kteří si nálepkami na kufrech sdělovali důvěrné informace o charakteru hostů. Platí to samozřejmě i v obráceném gardu – štamgasti neváhají sdělovat svým přátelům a známým, kde se vaří lépe, hůře a mizerně. Kde mají pivo správně ošetřené a kde naopak pivo nemá říz.

Už několik desítek let se potuluji v prostředí zdravotnictví a lékařského výzkumu. Nejsem však lékař – na čemž už dnes není, na rozdíl od dob někdejších – nic zvláštního. Běh zdravotnické teorie i praxe je v současnosti zajišťován i podporou a účastí řady jiných profesí. Je přirozené, že při dlouhodobém pobývání mezi lékaři a ošetřovateli si člověk osvojí něco slov (pár stovek, možná i málo víc), odborných termínů v takovém prostředí běžně užívaných. Názvů chorob, pojmů anatomických, slov řemeslného žargonu od porodnice po prosekturu. Aniž by se přitom stal lékařem či ošetřovatelkou.

Také člověk placený z peněz resortu zdravotnictví nebo medicínského školství někdy onemocní. Já to sice hodnotím jako profesionální selhání, které by v krajním případě úmrtí zdravotníka mělo být penalizováno odebráním diplomu – přesto však připouštím, že se to stát může. V takovém pádu, kdy se zdravotník nebo člověk se zdravotnickým prostředím obeznámený řízením osudu ocitne na druhé straně pomyslné životní barikády – mezi nemocnými – komplikuje situaci těm, kteří by se o něj měli postarat. Ti totiž záhy seznají, pokud to nejsou už z dřívějška jeho známi, že pacient jejich odborné zdravotnické hatmatilce do jisté míry rozumí, a anonymita profesionálů tak dostává trhliny.

Situace se vyostřuje, je-li pacient natolik otrlý, že se začne zdravotníkům do jejich práce vměšovat. Komentovat ji, kritizovat, podávat připomínky a vyslovovat výhrady. Kecat do ní.

Při jedné své hospitalizaci (jedné z mála) jsem na předávací zprávě z kliniky nebo z ambulance (už ani nevím) našel větu Pozor, pacient není lékař! Připadal jsem si jako onen hotelový host z anno dazumal, kterému recepční nebo vrátný přilípl na jeho zavazadlo další nálepkou. Anebo jako pozorovatel řidiče právě varovaného blikáním protijezdce, že se blíží k místu dopravní kontroly.

Pozor, pacient není lékař!

Sdělení neříká, co nebo kdo pacient je. Sděluje, čím nebo kým není – což je pro příjemce informace zajímavá tehdy, jestliže se pacient může zdát být někým, za koho není záhodno ho považovat. Svými řečmi, svým projevem a chováním mohl by u zdravotníků navodit dojem, že je lékařem – a možná by proto mohl být protekčně ošetřován – což není žádoucí. Protekce by měla být vyhrazena pro skutečné lékaře, vlastníci příslušný diplom. Ne pro lékaře zdánlivé, jedince lékaři být se jenom zdají. Lékaři jsou společenským stavem, jehož jedinečnost musí být chráněna před možným narušením. Rozhodně se nesmí stát skutečností, co bylo naznačeno ve filmu Lotrando a Zubejda, jehož jistá figura používá (omluvitelně chabým vzděláním) pojmu doktorské pindy. Jistě je neúnosnou představa, že by díky doktorským pindům někdo pronikl, kam nepatří. Řád věcí musí být zachován, i kdyby se ho pokoušel nějaký neodpovědný jedinec mást.

Stanislav Komenda

prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc.

Oddělení biometrie LF UP, Hněvotínská 3, Olomouc 775 15, e-mail: komenda@tunw.upol.cz